

JINDŘICH HONZL A NÁRODNÍ DIVADLO

Divadelní kritik Národních listů p. dr. Miroslav Rutte se ptá, proč jsem se nesnažil, aby režie hry Jezero Ukereve byla svěřena Jindřichu Honzlovi. Otázka je položena ve smyslu řečnickém a autor v svém článku naznačuje sám odpověď. Zní asi takto: „V. V. má vzhledem k Honzlovi špatné zkušenosti s Alchymistou a nedůvěřuje jeho umění.“ Článek mi tedy podkládá soud, který má Jindřicha Honzla poškodit. Považuji za náležité uvést věc na pravou míru.

Nejen já, ale i Honzl a všichni herci máme na Alchymistu hanebné vzpomínky. Text sám byl chybně koncipován a dostal se na scénu patrně proto, že divadelní správa (při zásadní ochotě hrát věci horší) nechtěla nebo nemohla stále odmítat autora, který — suď jak suď — přece jen patří do literatury. Režisér Honzl byl divadlu vnucen patrně z týchž důvodů. Tak se stalo, že jsme se tam setkali s naprostým zaujetím. Je-li v té věci nějaká pochybnost, rozptýlí ji jadrné výroky tehdejšího uměleckého šéfa, který do omrzení opakoval, že je na svém místě proto, aby mně i Honzlovi dělal obtíže. Dr. Hilar byl v mnohém ohledu člověk na slovo vzatý a po práci umělecké mu zbývalo dost času, aby plnil to, k čemu se cítil zavázán. Honzl přišel tedy do nepřátelského tábora a bylo s ním nakládáno jako s nepřitelem. Když se hromadily nové a nové překážky, dopsal jsem divadelní správě, aby od zamýšleného představení upustila. Ředitel ústavu a Honzl nemohli však s mým názorem souhlasit. Smysl pro povinnost tedy způsobil, že jsme pykali za odvalu, s níž jsme vstoupili do Národního divadla, až do konce. Dočkali jsme se premiéry a kritických polnic, které nám odtroubily. Referenti, jindy tak zevrubně zpravení o všem, co se v divadle šustne, pominuli skutečnosti, na něž Honzl narážel a o kterých zpívali vrabci na střeších, mlčením, a jeden z nich ještě po letech vydává

onu pokorující chytačku za příležitost, kdy měl Honzl ukázat, co umí. Myslím, že to činí ze špatné vůle. Mám právo se to domnívat tím píše, že mi přisuzuje výmysly a kombinace, které mají Honzla oddálit od jeho cíle.

Když se (po příchodu profesora O. Fischera) jednalo o mou poslední hru, byla situace v Národním divadle jiná. Věděl jsem, že divadelní ředitelství s Honzlem jednalo, znal jsem mínění nového šéfa, znal jsem mínění dramaturgovo a neměl jsem ani práva ani chuti, abych do započatého řízení vpadl s osobními požadavky. Byl jsem přesvědčen, že otázka spolupráce Národního divadla s Honzlem je jen otázkou času, a nechtěl jsem ani jeho ani svou situaci komplikovat výhradami, podmínkou a naléháním. Divadelní dramaturg navrhl za režiséra mé hry Karla Dostala. Přijímal jsem jej stejně ochotně jako později Jiřího Frejku. Vzpomínám si, že ani ve věci představitelů jsem nepronесl přání mimo jediné: aby byl mistr Václav Vydra požádán za spolupráci, a kdyby neodmítl, aby si zvolil ve hře úlohu. Mluví-li tedy Národní listy o volbě mezi Frejkou a Honzlem, jsou nesprávně informovány.

Půjde-li o to, abych osvědčil Honzlovi důvěru, jsem k tomu vždy ochoten. Teď však jde o věci důležitější; o odepření nebo o přiznání pracovních možností režiséru, který je bezesporu jedním z nejvzdělanějších. Honzlovo právo je jasné a lidé, kteří proti němu hledají důvody, jsou nuceni uchýlit se na periferii dobrých mravů. Odtud je poznámka Národních listů, vztahující se ke komunistickému útoku, který prý Honzl se svou skupinou podniká na Národní divadlo, „aby rozvrátil soubor a zavlekl státní scénu do kalných vod“. Odpovídati na otázku odborné kvality křikem do ulic bývalo považováno za demagogii; ale kdožví, je-li starý výraz přiléhavý, možná, že výstražné volání proti převratníkům mělo zahlaholit jen pod okny úřadů. Chceme-li sledovat, jak by se za určitých okolností rozvíjely dispozice, které se derou na světlo ve zmíněném obviňování, dojdeme k obavě, aby nebyl Honzl obžalován, že chce zapálit Národní divadlo.